

ARVAMUSED

REGIOONIDE KOMITEE

KOMITEE TÄISKOGU 136. ISTUNGJÄRK, 7.10.2019–9.10.2019

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Soovitused regionaalarengu strateegiate edukaks kujundamiseks pärast 2020. aastat“

(2020/C 39/03)

Raportöör: Adam STRUZIK (PL/EPP), Masoovia vojevoodkonna marssal

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Üldised märkused

1. esitab soovitused regionaalarengu strateegiate tõhusaks kavandamiseks 2020. aasta järgseks perioodiks, tuginedes seejuures piirkondade strateegilise olukorra jaoks määravate tegurite analüüsidele, võttes arvesse piirkondade ees seisvaid väljakutseid ja kasutades ära ühtekuuluvuspoliitika raames seni saadud kogemusi;
2. rõhutab, et need soovitused puudutavad ainult prioriteetseid investeerimisvaldkondi ja tõhusate regionaalarengu strateegiate raamtingimusi;
3. juhib tähelepanu sellele, et tegelikke vajadusi silmas pidades on kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel tarvis selgelt määratletud keskmise pikkusega ja pikaajalisi arengustrateegiaid, mis põhinevad nii suundumuste prognoosidel ja probleemidel kui ka iga territooriumi konkreetsetel asjaoludel;
4. tuletab meelde, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste (piirkonnad, maakonnad ja vallad) toimimise ja arengu optimeerimine piirkondlike tegurite ja ressursside tasakaalustatud kasutamise teel kaupade tootmiseks ja teenuste osutamiseks on territoriaalse strateegilise planeerimise kõige olulisem aspekt;
5. juhib tähelepanu sellele, et arengustrateegiad on üks tähtsamaid vahendeid piirkondlike ja kohalike omavalitsuste jaoks, sest neis näidatakse tihedas kooskõlas Euroopa tulevikuvisioniga kätte otsuste ja meetmete suund eesmärkide ja prioriteetide seadmiseks;
6. juhib tähelepanu sellele, et regionaalarengu ja aruka spetsialiseerumise strateegiad on seega olulised vahendid koostoime ja vastastikuse täiendavuse saavutamiseks konkreetsete valdkondlike vahendite vahel ning et kooskõlas asjaomase piirkonna majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse arengu lähenemisviisiga tagatakse nendega ka sidusrühmade asjakohane kaasamine;
7. juhib tähelepanu sellele, et Euroopa poolaasta ja ühtekuuluvuspoliitika eesmärgid on erinevad. Ühtekuuluvuspoliitika on eraldiseisev poliitikavaldkond ja aluslepingus seatud eesmärk (majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus) peab olema alati tagatud. Selleks tuleb pöörata tähelepanu sellele, kui asjakohased on riigipõhised soovitused ühtekuuluvusprogrammide puhul ning kui oluline on riiklike, piirkondlike ja kohalike ametiasutuste koostöö nii riiklike reformikavade kui ka ühtekuuluvuspoliitika programmide raames;

1. soovitus: strateegiline regionaalplaneerimine kui eduka arengu lähtepunkt

8. märgib, et Euroopa Liidu majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse tugevdamine on Euroopa Liidu toimimise lepingu kohaselt üks ELi peamisi eesmärke;
9. rõhutab, et ühtekuuluvuspoliitika peaks siduma strateegilised eesmärgid probleemide lahendamiseks Euroopa ja ülemaailmsel tasandil pikaajaliste arengustrateegiatega liikmesriikide piirkondlikul ja kohalikul tasandil ning nende rakendamisega kohapeal;

10. rõhutab lisaks, et paljudel linnade ja piirkondade ees seisvatel probleemidel on tugev territoriaalne mõõde, sest nende mõju ulatub konkreetsetest territooriumidest ja nende halduspiiridest väljapoole. Seepärast märgib komitee, et piirkonnad ei suuda ükshaaval oma arenguprobleeme lahendada, ent vastavalt Euroopa Liidu lepingu artikli 5 lõikes 3 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttele on igaljuhul neist täiesti autonoomne vastutus kujundada oma kogukonna jaoks välja arengupoliitika suunised ja visioon;
11. rõhutab, kui olulised on territoriaalsed strateegiad investeringute integreeritud ja kooskõlastatud juhtimiseks. Seejuures tähendab „integreeritud“, et kõik haldustasandid alates kohalikust kuni Euroopa tasandini teevad koostööd asjaomase piirkonna eesmärkide saavutamiseks, ning „koordineeritud“, et eri rahastamisallikad täiendavad üksteist ja aitavad saavutada samu kokkulepitud territoriaalseid eesmärke;
12. rõhutab, et äärmiselt oluline on toetuda finants- ja strateegiliste otsuste tegemisel ajakohastele sotsiaal-majanduslikele arengunäitajatele. 2021.–2027. aasta finantsperspektiivi ettepanekud põhinevad andmetel 2014.–2016. aasta kohta, mille tulemuseks on märkimisväärselt moonutatud pilt piirkondade praegusest sotsiaal-majanduslikust olukorrast. Analüüsiks tuleks kasutada näitajaid ainult ajavahemikust, mis ei ole pikem kui kolm aastat enne rahastamisperioodi, st käesoleval juhul näitajaid aastate 2017–2019 kohta;
13. rõhutab, et tulevase arengupoliitika kujundamisel ja eelkõige seoses ELi mitmeaastase finantsraamistikuga ajavahemiku 2021–2027 ja edaspidiste finantsprognoside kohta tuleks arvesse võtta praegust statistilist jaotust. Seepärast kutsub komitee Euroopa Komisjoni üles mõtlema mitmeaastase finantsraamistiku kindlaksmääramisel põhjalikult läbi oma lähenemise eespool nimetatud valdkonnale;
14. juhib tähelepanu vajadusele kaasata Eurostat lähenemisi viisi ümberkujundamisse ja soovitude rakendamisse. Samuti peaks Eurostat suurendama oma jõupingutusi, et optimeerida andmete kogumise ja töötlemise süsteemi, aidata kohaneda uute vajadustega ja parandada koostööd ning tõhustada andmekogumisprotsessi;
15. tuletab meelde, et SKP on pigem tootmise mõõtvar ega sobi keskkonnasäästlikkuse, ressursitõhususe, sotsiaalse kaasatuse ja üldise sotsiaalse progressi mõõtmiseks. Sellega seoses juhib komitee tähelepanu vajadusele täiendavate näitajate järele, millega mõõdetakse elukvaliteeti asjakohasemalt ja selgemalt ning mis täiendavad SKPd;
16. nõuab selgete ja mõõdetavate näitajate väljatöötamist, milles arvestatakse kliimamuutuste, bioloogilise mitmekesisuse, ressursitõhususe ja sotsiaalse kaasatusega. Ühtlasi nõuab komitee, et töötataks välja näitajad, mis keskenduksid rohkem leibkondade olukorrale ning kajastaksid nende tulu, tarbimist ja vara;

2. soovitus: kestliku arengu eesmärgid kui linnade ja piirkondade pikaajaliste strateegiate alus

17. juhib tähelepanu sellele, et nii strateegias „Euroopa 2020“ kui ka ühises strateegilises raamistikus on ette nähtud raamistik ja suunised partnerluslepingute ja programmide ettevalmistamiseks 2014.–2020. aasta ühtekuuluvuspoliitika raames ning eelkõige koordineerimise tagamiseks Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ja muude vahendite vahel;
18. juhib tähelepanu vajadusele määratleda strateegia „Euroopa 2020“ järglasena ELi pikaajaline poliitiline raamistik, mis võimaldab koostada riiklike ja piirkondlike või kohalike strateegiaid, mis aitavad saavutada kestliku arengu eesmärke, võttes arvesse ka piiriüleste partnerluste loomise eeliseid ühiste probleemide lahendamiseks;
19. väljendab heameelt selle üle, et ELi aruteludokumentidega „Euroopa kestliku arengu saavutamine aastaks 2030“ algatati debatt, ning kutsus komisjoni ja Euroopa Ülemkogu üles tunnustama kestliku arengu tegevuskava 2030 ja selle 17 eesmärgi elluviimist poliitilise prioriteedi ja üldeesmärgina, mida taotleda Euroopa Liidu järgmise strateegilise tegevuskavaga perioodiks 2019–2024 ja pärast seda;
20. on seisukohal, et kestliku arengu eesmärkide ja asjaomaste poliitiliste strateegiate rakendamine tuleks kindlaks määrata kooskõlas mitmetasandilise valitsemise põhimõttega, mis hõlmab kõiki valitsustasandeid ja sidusrühmi ning võimaldab määratleda eri eesmärgid riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil;
21. juhib tähelepanu asjaolule, et 17 kestliku arengu eesmärki ei hõlma ühtki konkreetselt piirkondlikku eesmärki, mis lähtuks Euroopa Liidu toimimise lepingus sätestatud eesmärkidest tagada ELi tasakaalustatud piirkondlik areng ning vähendada arenguerinevusi piirkondade vahel ja tagada, et ühtki piirkonda ei jäeta kõrvale;
22. soovib linnadel ja piirkondadel kasutada kestliku arengu eesmärke oma piirkondlike ja kohalike arengustrateegiate väljatöötamisel juhtpõhimõttena, eelkõige arvestades, et kestliku Euroopa tegevuskava aastani 2030 ei ole veel valmis. Selleks on vaja, et linnad ja piirkonnad kui kodanikele, ettevõtjatele ja kohalikele kogukondadele kõige lähemad otsustustasandid kohandaksid kestliku arengu eesmärke kohapealsete oludega;

3. soovitus: linnad ja piirkonnad peaksid oma regionaalarengu strateegia aluseks võtma täpse tulevikuanalüüsi

23. rõhutab vajadust võtta tõhusate regionaalarengu strateegiate väljatöötamisel arvesse tulevikusuundumusi. Pikaajaline planeerimine, prognoosid ja muud strateegilised prognoosimismeetodid on seega olulised vahendid tulevase regionaalpoliitika kujundamisel;
24. toonitab vajadust siduda 2020. aasta järgsed regionaalarengu strateegiad uue territoriaalse tegevuskavaga, et saavutada edu kogu ELis;
25. juhib tähelepanu sellele, et peamised tulevased arenguülesanded, mida tuleb piirkondlikes strateegiates arvesse võtta, on seotud põhisuundumuste või keskkonnamuutustega ning avaldavad seega märkimisväärset mõju ELi kõigi piirkondade majandusele ja elanikkonnale;
26. rõhutab, et tehnoloogilised muutused, mis tulenevad automatiseerimisest ja masinõppest, võivad oluliselt mõjutada tööturget ja mõjutavad seega ka sotsiaal-majanduslikku arengut. Lisaks sellele võib paljudest uutest tehnoloogiatest olla kasu maapiirkondadele, sest need vähendavad seal madala rahvastikutiheduse ja pikkade vahemaade tõttu tekkivaid probleeme;
27. juhib tähelepanu vältimatule vajadusele luua tehniline põhitaristu, et oleks võimalik kasutada ära uusi tehnoloogiaid. Paljud uute tehnoloogiate eelised ei teki lihtsalt iseenesest, vaid nõuavad üksteist täiendavaid poliitikameetmeid, näiteks tagamaks, et inimestel on vajalikud oskused nende tehnoloogiate kasutamiseks;
28. rõhutab, et Euroopa sotsiaalõiguste sammas tuleb täielikult ellu viia. Kuigi ELis on võimalik näha sotsiaalset arengut, tuleb samba põhimõtteid kõigil juhtimistasanditel paremini rakendada. Selles kontekstis on sotsiaalfond vahelüli ühelt poolt sotsiaalõiguste samba eesmärkide ja teiselt poolt piirkondlike vajaduste vahel regionaalarengut toetavate meetmete ja investeerimiste järele näiteks oskuste tagamisel;
29. märgib, et digiülemineku kontekstis tööturud muutuvad. Seepärast kutsub komitee üles kehtestama uued ärimudelid, mis austavad töötajate õigusi, ning tagama uute tööhõivevormide puhul piisava tasu, sotsiaalkaitse ja kaitse diskrimineerimise eest;
30. juhib tähelepanu vajadusele sidusama ruumilise planeerimise järele, võttes arvesse kliimamuutustega kohanemist. Ühtlasi märgib komitee, et ruumilisel planeerimisel on keskne tähtsus äärmuslike ilmastikunähtuste ja loodusõnnetuste sagenemisega seotud riskide vähendamisel;
31. rõhutab roheline ja sinise taristu olulist rolli kliimamuutuste leevendamisel ja nendega kohanemisel ning bioloogilise mitmekesisuse vähenemise vältimisel. Komitee kutsub liikmesriike ning piirkondlikke ja kohalikke omavalitsusi üles võtma oma otsuste tegemisel ja strateegiadokumentides arvesse bioloogilist mitmekesisust;
32. avaldab kahetsust, et Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD) on ühissätete määrusest välja jäetud. Koos asjaoluga, et valdkonna eeskirjades on lahknevaid sätteid, raskendab see kliimameetmete ja bioloogilise mitmekesisuse rahastamise vahendite koordineerimist ning fondiüleste strateegiad ja koostööstruktuure piirkondlikul tasandil;
33. rõhutab vajadust võtta keskkonnamõju arvesse juba strateegilise taristu kavandamisel ning rakendada nõuetekohaselt asjaomaseid keskkonna- ja keskkonnamõju hindamisi, tänu millele esineb hiljem vähem probleeme ka projektide lubamisel ja rakendamisel;
34. on seisukohal, et territoriaalne lähenemisviis peab kajastama piirkondlikku ja kohalikku identiteeti ning tuleb meelde, et igal konkreetsel omavalitsusüksusel on otsene vastutus ja pädevus poliitika määratlemisel kooskõlas omaenda territoriaalsete, sotsiaalsete ja kultuuriliste iseärasustega. Seoses sellega rõhutab komitee, et igal piirkonnal on oma iseloomulikud erijooned, mis kujutavad endast olulist majanduskasvu tegurit ja aitavad lahendada kriise;
35. suhtub kriitiliselt asjaolusse, et Euroopa Liidu tulevast arengut käsitlevas strateegias „Euroopa 2020“ ei ole arvesse võetud kultuuri. Seepärast nõuab komitee, et kultuur koos selle institutsioonide ja paikadega kaasataks strateegilise valdkonnana järgmisesse strateegiasse ja poliitika kavandamisse. Seoses sellega kutsub komitee neid piirkondi, mis peavad oma kultuuripärandit üheks oma peamiseks tugevaks küljeks, üles võtma seda arvesse oma aruka spetsialiseerumise strateegias;

4. soovitus: investeeringud institutsioonilise ja haldussuutlikkuse suurendamiseks kui avaliku sektori vahendite tõhusa kasutamise eeltingimus

36. rõhutab, et integreeritud poliitikakujundamise edukus sõltub suurel määral riiklike ja piirkondlike haldusasutuste kvaliteedist ning et institutsiooniline ja haldussuutlikkus on Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide programmide nõuetekohase haldamise peamine tegur ning oluline tegur üldise majandusliku jõukuse suurendamisel;
37. toonitab, et arvukate uuringute kohaselt on avaliku sektori kulutuste tõhusus seotud pigem usaldusväärse halduse ja institutsioonilise suutlikkusega kui makromajanduslike põhinäitajatega. Seepärast on investeeringutasuvus otseselt seotud investeeringute taseme, aga ka halduse kvaliteediga;
38. on seisukohal, et hea valitsemistava (ja haldus üldiselt) on regionaal- ja kohaliku arengu strateegiatega eduka rakendamise põhielement. Sellega seoses juhib komitee tähelepanu asjaolule, et nii ELil kui ka linnadel ja piirkondadel on vaja juhte, kes ei karda luua oma piirkondadele tulevikuvisionid ja neid arengustrateegiates esitada. Piirkondlike omavalitsuste tegevus on piirkonna arengu vältimatu eeltingimus;
39. nõuab, et kõikidel haridustasanditel toetataks asjakohaselt kodanike digitaaluskuste ja kvalifikatsioonide arendamist. Komitee on seisukohal, et töötajate digitaaluskuste arendamine ELis on vajalik eeltingimus, et tulla toime muutuva tööturuga ning vältida oskustöötajate ja oskuste nappust;

5. soovitus: fondide ja teiste osalejate sünergia toetamine

40. juhib tähelepanu asjaolule, et nagu kõik teised ELi poliitikavaldkonnad, peab ka ühtekuuluvuspoliitika aitama ellu viia aluslepingutes sätestatud põhieesmärgid. Samal ajal peavad muud ELi poliitikavaldkonnad aga aitama saavutada ka aluslepingul põhinnevaid ühtekuuluvuspoliitika eesmärgid;
41. juhib lisaks tähelepanu asjaolule, et kuigi Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid täidavad aluslepingus sätestatud ja endiselt ajakohaseid konkreetseid ülesandeid, võivad nad tervikuna siiski anda panuse ühtekuuluvuspoliitika eesmärkide saavutamisse, kusjuures iga fond aitab täita ka teiste fondide ülesandeid;
42. toonitab, et koostoime loomiseks ning eri vahendite mõju ja tõhususe suurendamiseks on oluline kohandada poliitikat ja meetmete liike ning eri osalejate koostööd kohe programmitöö alguses;
43. juhib tähelepanu riigihangete läbipaistvuse ja strateegilise kasutamise tähtsusele kõigil valitsemistasanditel, eelkõige seoses selgete ja üheselt mõistetavate põhimõtetega. Seejuures on oluline vältida erinevusi liikmesriikide vahel, eri valitsus- ja haldustasandite vahel või liikmesriikide ja Euroopa Komisjoni vahel ning hoida halduskoormus võimalikult väike;
44. on seisukohal, et kohalikul ja piirkondlikul tasandil rakendatud algatused, strateegiad, tegevuskavad ning avaliku ja erasektori partnerlused teaduse, tehnoloogia, inseneeria, kunst ja matemaatika (STEAM) valdkonnas võivad anda olulise panuse erinevuste vähendamisse kogu Euroopas. STEAM-valdkonna hariduse seadmine kohaliku ja piirkondliku tasandi prioriteediks ning nende ainete arendamisele suunatud koostöö- ja investeerimisalgatuste prioriseerimine võib aidata märkimisväärselt vähendada ajude äravoolu negatiivseid mõjusid;

6. soovitus: territoriaalne koostöö funktsionaalsetes piirkondades

45. juhib tähelepanu asjaolule, et halduspiirid ei vasta sageli kogu piirkonna majanduslikele seostele. Näiteks võib olla olulisi seoseid linnade ja neid ümbritsevate lähipiirkondade, maa- ja linnapiirkondade ning eri riikide naaberpiirkondade vahel;
46. rõhutab, et peaaegu kõigis arenguküsimustes ulatub territoriaalne mõju kaugemale kohalikest tasandist ja halduspiiridest ning et otsuseid tuleb teha ühiselt eri tasanditel. Otsustele peab algusest peale eelnema ühine arutelu, et leida asjaomastele küsimustele vastused;
47. on seisukohal, et erilist tähelepanu tuleks pöörata kaugete, äärepoolse(ima)te, hõredalt asustatud ja isoleeritud piirkondade või piirialade või eriliste probleemidega silmitsi olevate – iseäranis mäestikualade ja saarte – ja mõnel juhul arengus mahajäänud piirkondade olukorrale, pidades eelkõige silmas nende ühenduvuse ja omavaheliste ühenduste parandamist;
48. soovib töötada funktsionaalsete piirkondade jaoks välja ühised strateegiad ning võimaluse korral kohandada asjaomaseid strateegiaid ja programme;

7. soovitus: naaberriikide riiklike või piirkondlike Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide programmide ühisprojektid

49. soovib korraldusasutustel piiriüleste funktsionaalsete piirkondade puhul kasutada täiel määral võimalusi, mida pakub ühtekuuluvuspoliitikat käsitlev ühissätete määrus (Euroopa Komisjoni ettepaneku artikli 57 lõige 4), et kavandada piirkondadevahelisi või piiriüleseid koostööprojekte piirkondlike Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide programmidega. Selliste projektide arendamine nõuab ka asjaomaste Interregi programmide tihedat kooskõlastamist, et tagada nende vastastikune täiendus ja vältida dubleerimist;
50. pooldab jätkuvalt kavandatud ELi piiriülese koostöö mehhanismi, mis oleks äärmiselt oluline, et kõrvaldada piiriülese koostöö takistused ja kitsaskohad;
51. rõhutab, et EL peab kindlasti käivitama tõelise kultuuridiplomaatia strateegia. Selleks on vaja parandada teabevahetust ning kunsti- ja kultuurivahetust ELi – eelkõige äärepoolseimate – piirkondade ja kolmandate riikide vahel, sealhulgas vahendite abil, mis võimaldavad loovisikutel reisida kolmandatesse riikidesse ja esitleda seal oma teoseid ja vastupidi;

8. soovitus: territoriaalse lähenemisviisi tugevdamine, kasutades täielikult ära integreeritud vahendite (nt kogukonna juhitud kohalik areng ja integreeritud territoriaalsed investeeringud) potentsiaali

52. rõhutab, et ühtekuuluvuse tugevdamiseks piirkondlikul ja kohalikul tasandil, sealhulgas piiriüleselt, on vaja alt üles suunaga kohapõhist lähenemist, et töötada kohapeal välja sobivad lahendused;
53. soovib kõigi programmide puhul välja töötada territoriaalsed strateegiad ning rõhutab sellega seoses mitmest fondist rahastatavate programmide lisaväärtust ja nõuab territoriaalsete vahendite laialdasemat kasutamist funktsionaalsetes piirkondades;
54. tõstab esile rolli, mida kogukonna juhitud kohalik areng kui konkreetse allpiirkondliku tasandi vahend täidab muid kohaliku tasandi toetusvorme täiendades;
55. on seisukohal, et kogukonna juhitud kohalik areng pakub konkreetset lisaväärtust kohaliku elanikkonna ning kõigi avaliku ja erasektori osalejate kaasamise, konsulteerimise ja koostöö kaudu ning tagab kohaliku oskusteabe kasutamise ja iga piirkonna konkreetsete vajaduste arvessevõtmise;
56. juhib tähelepanu olulisele rollile, mida arukas spetsialiseerumine täidab eelkõige tänu Euroopa teadusuuringute rahastamisele piirkondlike innovatsioonisüsteemide tugevdamisel, piirkondadevahelisel teadmistevahetusel ja koostöö suurendamisel.

Brüssel, 8. oktoober 2019

Euroopa Regioonide Komitee
president
Karl-Heinz LAMBERTZ